

Parlamentul
Republicii Moldova

DBY-01 nr. 322
24 iulie 2024

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) (nr.218 din 04.07.2024)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege sus-nominalizat, în conformitate cu prevederile art.54 din Regulamentul Parlamentului și ale Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și comunică următoarele.

I. Constatări generale:

Proiectul de lege este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă a Guvernului Republicii Moldova, autor nemijlocit – Ministerul Justiției, fapt ce corespunde prevederilor art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

Prin natura relațiilor sociale reglementate, inițiativa legislativă face parte din categoria legilor organice.

Domeniul dat ține de competența Parlamentului și este în concordanță cu prevederile art.66 din Constituție, privind atribuțiile de bază ale Parlamentului.

Conform notei informative, proiectul de lege supus avizării a fost elaborat în vederea implementării acțiunii 3.2.2 din Planul de acțiuni pentru implementarea *Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025*, aprobat prin Legea nr.211/2021, care reglementează *sporirea capacității organizaționale ale Institutului Național al Justiției*. Această acțiune optimizează cadrul normativ privind funcționarea și administrarea INJ, precum și consolidarea competențelor oferite audienților din cadrul INJ. Subsecvent, se eficientizează activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și Consiliului Superior al Procuraturii, precum și reglementarea formării continue a audienților și inspectorilor în cadrul INJ.

Prin inițiativa legislativă se propune legiferarea aspectelor organizatorice privind sistemul judecătoresc din următoarele acte normative: Legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului; Legea nr.947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii; Legea nr.1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistentă medicală; Legea nr.1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală; Legea nr.152/2006 privind Institutul Național al Justiției; Legea nr.178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor; Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură.

Menționăm că implementarea prezentului proiect de lege, presupune cheltuieli financiare suplimentare din contul bugetului public național.

II. Observații de ordin juridic și de respectare a cerințelor tehnicii legislative:

1. La Art.I, Legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului

1.1. La **pct.2**, este introdusă în norma art.6² alin.(4) procedura de excludere a candidaților din *Registru participanților la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător, de președinte sau de vicepreședinte al instanței judecătorești*. Menționăm că legea reglementează la alin.(1) al acestui articol că candidații înscriși în Registrul întrunesc condițiile prevăzute la art. 6, însă nu este clar după ce criterii are loc procedura de excludere din Registru.

1.2. La **pct.6**, cu referire la alin.(2) al art.25, considerăm că reglementarea în versiunea propusă de autor nu este suficient de transparentă, or pentru aceste trei cazuri este specificată expres data eliberării din funcție, dar în alte cazuri prevăzute la alin.(1) al art.25 rămâne la discreția CSM stabilirea acesteia. Propunem ca eliberarea din funcție să producă efecte din data indicată în hotărârea CSM sau la atingerea plafonului de vârstă.

2. La Art.II, Legea nr.947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii

2.1. La **pct.2**, menționăm că dispozițiile președintelui Consiliului Superior al Magistraturii sunt acte administrative unipersonale, emise de către președinte în exercitarea atribuțiilor sale. Aceste dispoziții sunt considerate acte administrative individuale și sunt obligatorii pentru persoanele cărora li se adresează. În acest sens, nu este de înțeles necesitatea de aprobare a acestora la ședința Plenului Consiliului. Autorii urmează să intervină cu o claritate în acest sens, or, această funcție a fost preluată din competența CSM și atribuită Președintelui CSM, și ca finalitate va fi aprobată la fel de CSM. Subsecvent, considerăm de prisos textul "în perioada dintre ședințele Consiliului".

3. La Art.III, Legea nr.1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală

3.1 Cu referire la includerea *audiențelor cursurilor de formare inițială a candidaților la funcțiile de judecător și de procuror* în lista clasei vulnerabile a populației și astfel Guvernul având calitatea de asigurat pentru aceștia, urmează să se țină cont de opinia Companiei Naționale de Asigurări în Medicină din avizul său la proiectul supus avizării (Nr.01-02/2183 din 07.05.2024), potrivit căreia "suma transferurilor din bugetul de stat pentru asigurarea persoanelor neangajate, prevăzute la art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, este limitată și includerea unei noi categorii de persoane asigurate de către Guvern va dezechilibra sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.

Potrivit prevederilor art. 19 din Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției, *audienții cursurilor de formare inițială beneficiază de bursă în mărime de un salariu mediu pe economie realizat în anul precedent celui de gestiune.*

Conform Hotărârii Guvernului nr.936/2022, *cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2023, a fost aprobat în mărime de 11700 lei. În aceste condiții, considerăm nefondată propunerea de a include audienții cursurilor de formare inițială în lista categoriilor de persoane vulnerabile asigurate de către Guvern."*

4. La Art. V, *Legea nr.152/2006 cu privire la Institutul Național al Justiției*

4.1. La **pct.1**, în vederea armonizării întregii legi cu modificarea propusă de autor, cuvintele "a inspectorilor" urmează a fi introdusă și la art.1, art.7 alin.(2) după cuvintele "consilierilor de probațiune".

4.2. Prevederile **pct.2** și **pct.3** care reglementează eliberarea din funcție a directorului INJ le considerăm abuzive. Conform prevederilor legale, *Directorul INJ este ales prin concurs, cu votul majorității membrilor Consiliului, pentru un mandat de 4 ani*. Astfel, intervenirea de către Consiliu prin evaluare a directorului o dată la 2 ani periclitează stabilitatea funcției și încalcă garanțiile de care beneficiază persoana în exercitarea mandatului său. Printre aceste garanții enumerăm continuitatea, stabilitatea, inamovibilitatea funcției, acestea din urmă fiind esențiale pentru protejarea independenței și integrității funcției de director. Doar beneficiind de anumite garanții directorul INJ își poate exercita atribuțiile fără teamă de represalii nejustificate sau pierderea funcției în mod abuziv. Mandatul trebuie să fie respectat pe toată durata sa, cu excepția cazurilor în care există motive întemeiate și legale pentru eliberarea din funcție.

4.3. La **pct.3**, cu referire la alin.(1¹) lit.d) considerăm formularea "*anterior nu i-a fost constatată vinovăția pentru săvârșirea unei infracțiuni*" poate fi interpretată incorect din perspectiva limbajului juridic. Ar putea fi neclar dacă se referă la faptul că persoana nu a fost condamnată pentru o infracțiune sau că nu a fost niciodată acuzată sau investigată. La fel, termenul de "*condamnare*" indică faptul că vinovăția unei persoane a fost stabilită printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

O formulare alternativă ar putea fi: "*anterior nu a fost condamnat pentru săvârșirea unei infracțiuni*". Aceasta este mai precisă și evită ambiguitatea, indicând clar că persoana nu are o condamnare anterioară pentru infracțiuni.

4.4. La **pct.3**, cu referire la alin.(3) – în prevederea actuală este reglementat că "*în cazul vacanței funcției de director și a celei de director adjunct sau al lipsei persoanelor care dețin aceste funcții, interimatul funcției de director este exercitat de către o persoană din rândul conducătorilor subdiviziunilor Institutului, numită, cu acordul scris al acesteia, prin hotărâre a Consiliului*", însă, prin proiect se propune ca persoana care va exercita interimatul funcției să fie *desemnată de Ministerul Justiției*. Implementarea acestei norme va contravine autonomiei administrative a INJ și ar presupune o subordonare politică ministrului Justiției care este un exponent al puterii politice.

4.5. La **pct.8**, cu referire la alin.(1), în urma modificărilor aduse la acest alineat, urmează a fi revizuit textul de după virgulă, or formula "*în aceeași zi*" nu mai este pertinentă.

Subsecvent, la alin.(2) urmare modificărilor, va fi revăzută norma în vederea neclarității care se creează cu textul care urmează după conjuncția "și".

4.6. La **pct.9**, nu este clar scopul respectivei modificări. De fapt, această modificare complică procedura de înscriere a absolvenților în Registrul candidaților. Legea actuală impune prin sine o obligație pentru absolventul INJ să se înscrie în Registrul candidaților. Modificarea propusă îl obligă doar să depună o declarație în acest sens. Atât timp cât există o obligație legală a candidatului de a se înscrie în Registru, depunerea unei declarații este lipsită de logică.

4.7. Cu referire la **pct.11** (art.24, alin.2 lit.d)), **pct.12** (art.26, alin.(2) și (2¹)) observăm că aceste norme au fost introduse prin Legea nr.2 care a intrat în vigoare relativ recent, la 13.02.2024. Conform prevederilor art.64 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative, *propunerile privind modificarea unui act normativ nu se prezintă, de regulă, mai devreme de 6 luni de la data intrării în vigoare a actului respectiv*.

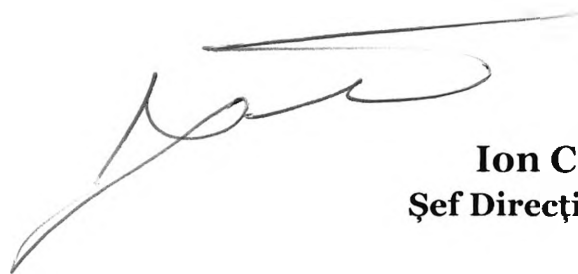
Această măsură are scopul de a asigura stabilitatea legislativă și de a permite implementarea și evaluarea impactului noii legi fără interferențe imediate. Această regulă este menită să prevină schimbările legislative frecvente care ar putea genera instabilitate juridică și incertitudine pentru cetățeni și instituții. Stabilitatea legislativă este esențială pentru crearea unui mediu juridic predictibil și de încredere.

4.8. La **pct.12** cu referire la abrogarea alin.(2¹) din art.26 menționăm că, *evaluarea psihologică a candidaților* este esențială și va contribui la menținerea integrității și eficienței în sistemul judiciar. Incompatibilitatea psihologică este un motiv de descalificare a candidaților la funcția de magistrat în mai multe țări, unde evaluarea aptitudinilor psihologice este o parte integrantă a procesului de selecție pentru judecători și procurori. Aceste evaluări sunt menite să asigure că persoanele care vor ocupa aceste funcții au stabilitatea emoțională, echilibrul psihic și capacitățile necesare pentru a lua decizii corecte și imparțiale. Printre țările care includ evaluări psihologice în procesul de selecție a magistraților se numără România, Franța, Germania, Spania. În fiecare dintre aceste țări, evaluările psihologice sunt menite să identifice orice probleme care ar putea afecta capacitatea unui candidat de a îndeplini funcția de magistrat în mod corespunzător.

5. La Art. VI, *Legea nr.178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor*

5.1. La **pct.1** în norma reglementată la lit.b) alin.(1) al art.4 textul "*adoptarea unei hotărâri judecătorești*" se substituie cu "*emiterea unui act de dispoziție*". Dat fiind faptul că judecătorul în calitate de persoană fizică poate emite în conformitate cu prevederile Codului civil art.308-311 acte juridice civile, considerăm imperios ca în textul legii să fie reglementat termenul *act judecătoresc de dispoziție*, astfel textul propus modificări va fi substituit cu textul "*emiterea unui act judecătoresc de dispoziție*".

Ținând cont de observațiile invocate supra, sugerăm ajustarea proiectului cu operarea modificărilor de rigoare. Referitor la oportunitatea adoptării proiectului de lege, remarcăm că aceasta ține exclusiv de competența Parlamentului.

Ion CREANGĂ
Șef Direcție generală

ex: Romina Florea
tel: 315